

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Luxemburg, 15 oktober 2012
(OR. en)**

14535/12

**DEVGEN 264
RELEX 890
ACP 188**

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad - Aan de basis van democratie en duurzame ontwikkeling: het maatschappelijke engagement van Europa in de externe betrekkingen

De Raad heeft in de zitting van 15 oktober 2012 conclusies aangenomen, getiteld "Aan de basis van democratie en duurzame ontwikkeling: het maatschappelijke engagement van Europa in de externe betrekkingen.

Conclusies van de Raad - Aan de basis van democratie en duurzame ontwikkeling: het maatschappelijke engagement van Europa in de externe betrekkingen

1. Mondige maatschappelijke organisaties zijn, in al hun verscheidenheid, cruciale en integrale componenten voor elk democratisch systeem en op zich een pluspunt. Maatschappelijke organisaties kunnen pluralisme bevorderen en kunnen bijdragen tot een meer doeltreffend beleid, een billijke ontwikkeling en inclusieve groei. Maatschappelijke organisaties¹ hebben de capaciteit om kwetsbare en sociaal uitgesloten bevolkingsgroepen, zoals minderheden, te bereiken, zelfbewust te maken, te vertegenwoordigen en te verdedigen. Ook kunnen zij economische en menselijke ontwikkeling stimuleren, evenals sociale samenhang en vernieuwing. Bovendien nemen maatschappelijke organisaties vaak deel aan initiatieven om de participatieve democratie voor een transparant, verantwoordingsplichtig en legitiem bestuur te bevorderen, ook in precare situaties.
2. Synergieën tussen staten en maatschappelijke organisaties kunnen een hulpmiddel zijn bij het aanpakken van armoede, en het stimuleren van gelijkheid, sociale insluiting en duurzame ontwikkeling. Deze synergieën zijn essentiële elementen voor het versterken van het democratisch bestuur. De EU erkent de betekenis van constructieve betrekkingen tussen staten en maatschappelijke organisaties, en zal deze betrekkingen verder aanmoedigen.
3. Maatschappelijke organisaties worden vandaag erkend als zelfstandige actoren voor ontwikkeling. In een aantal partnerlanden heeft de regering de samenwerking met de maatschappelijke organisaties versterkt. Niettemin is de dialoog in andere partnerlanden nog steeds beperkt en blijft de ruimte die beschikbaar is voor maatschappelijke engagement beperkt; soms wordt die ruimte zelfs kleiner. Daarnaast hebben sommige maatschappelijke organisaties te maken met problemen op het gebied van vertegenwoordiging, transparantie, intern bestuur en capaciteit. Zij kunnen afhankelijk zijn van internationale donoren en moeten ten gevolge van de economische en financiële crisis steeds meer een concurrentiestrijd aangaan om middelen te krijgen. Als maatschappelijke organisaties verbonden worden aan nieuwe vormen van burgerlijk engagement en maatschappelijke beweging, brengt dat weer een nieuwe belangrijke dynamiek in dit proces, die bijvoorbeeld tot uiting komt in de Arabische lente.

¹ De EU verstaat onder maatschappelijke organisaties alle niet-statelijke, onpartijdige structuren zonder winstoogmerk die geweldloosheid huldigen, en waarin mensen in georganiseerd verband gemeenschappelijke politieke, culturele, sociale of economische doelstellingen en idealen nastreven. Zij worden gekenmerkt door lidmaatschap, het dienen van een bepaalde zaak, en dienstverlening. Het betreft onder meer gemeenschapsorganisaties, niet-gouvernementele organisaties, organisaties op basis van geloofsovertuiging, onderzoeksinstellingen, gender- en LBGT-organisaties, coöperaties, beroeps- en bedrijfsorganisaties, en non-profit media. Vakbonden en werkgeversorganisaties, de zogenoemde sociale partners, zijn een aparte subcategorie.

4. In het licht van al deze ontwikkelingen prijst de Raad de mededeling van de Commissie met de titel "Aan de basis van democratie en duurzame ontwikkeling: het maatschappelijke engagement van Europa in de externe betrekkingen"², die met name een vervolg is op de Europese consensus over het ontwikkelingsbeleid, de Agenda voor verandering, het nieuwe Europese nabuurschapsbeleid, de uitbreidingsstrategieën en de internationale verbintenissen uit hoofde van het partnerschap van Busan van 2011 voor doeltreffende ontwikkelings-samenwerking. De mededeling is gebaseerd op de resultaten van de wereldwijde gestructureerde dialoog over de betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties en lokale autoriteiten bij de EU-ontwikkelingssamenwerking, die in 2010 en 2011 is gehouden.

Een nieuw antwoord van de EU: een gedeelde visie voor actie

5. De Raad verwelkomt het voorstel van de Commissie voor een nieuw, ambitieuzer beleid ter ondersteuning van het maatschappelijk middenveld, met nadruk op maatschappelijke organisaties uit partnerlanden en op het engagement van de maatschappelijke organisaties om sterkere democratische processen en systemen voor verantwoordingsplicht uit te bouwen en betere ontwikkelingsresultaten te bereiken. Het voorstel geeft richtsnoeren over hoe de huidige problemen beter kunnen worden aangepakt en hoe meer invloed kan worden uitgeoefend op zaken zoals de bevordering van mensenrechten, gendergelijkheid, democratie, de rechtsstaat, verantwoording en goed bestuur, en in het stimuleren van inclusieve en duurzame groei voor menselijke ontwikkeling. Maatschappelijke organisaties kunnen ook een essentiële rol spelen in het versterken van sociale bescherming en het bepleiten van fatsoenlijk werk en sociale verantwoordelijkheid van bedrijven.
6. De Raad is in het bijzonder ingenomen met het voorstel om, in het kader van het engagement van de EU en de dialoog met maatschappelijke organisaties, allereerst te kijken naar de politieke, economische en sociale context van de partnerlanden. De EU zal een klimaat steunen en bevorderen dat gunstig is voor een onafhankelijk, pluralistisch en actief maatschappelijk middenveld in partnerlanden. De EU zal partnerlanden aanmoedigen en steunen bij het bevorderen van een significante, gestructureerde participatie van maatschappelijke organisaties aan hun binnenlandse beleidsdialoog en begrotingsprocessen, en bij het eerbiedigen van de onafhankelijkheid van maatschappelijke organisaties.

² Doc. 13788/12.

7. De Raad wenst een op rechten gebaseerde aanpak van ontwikkelingssamenwerking en erkent dat maatschappelijke organisaties een sleutelrol spelen bij het bevorderen van mensenrechten. Gendergelijkheid is een wezenlijk mensenrecht en draagt bij aan een vrijere en eerlijkere maatschappij en economie. Maatschappelijke organisaties spelen een sleutelrol in het verbeteren van de deelname van vrouwen en meisjes aan ontwikkelingsacties en van hun mogelijkheden om toegang te hebben tot die acties. Als ontwikkelingsactoren delen de maatschappelijke organisaties de verantwoordelijkheid om de emancipatie van vrouwen en meisjes en de bescherming van hun rechten, een centrale plaats te geven in ontwikkelings-initiatieven.
8. Voorts wil de EU de deelname van maatschappelijke organisaties aan het programmeren van haar externe steun, zowel op het hoofdkwartier als op landenniveau, verder stimuleren. De maatschappelijke organisaties moeten in alle regio's en in alle stadia meer betrokken worden bij de programmeringscyclus van de EU. Om maatschappelijke organisaties van partnerlanden effectiever te bereiken moet er, waar nodig, een flexibele, op maat gemaakte benadering komen van financiering en aanpassing aan administratieve procedures.
9. Een doeltreffende verstrekking van maatschappelijke diensten, inclusief gezondheidszorg, onderwijs en sociale bescherming, valt onder de verantwoordelijkheid van de overheid, op centraal en lokaal niveau. Maatschappelijke organisaties kunnen een belangrijke rol spelen bij de verstrekking van de diensten, en vullen daarbij de lokale en nationale overheden aan, naast het uitvoeren van proefprojecten, die de capaciteit en de legitimiteit van maatschappelijke organisaties om op alle niveaus op te treden als pleitbezorger, kunnen versterken. Steun aan maatschappelijke organisaties zal afhangen van de context in het land en zal, waar mogelijk, de vorm aannemen van partnerschappen met diverse actoren in samenwerking met de nationale en lokale autoriteiten, met de doelstelling om op langere termijn te komen tot meer verantwoordelijke, doeltreffende en duurzame systemen. Voorts zullen initiatieven van de maatschappelijke organisaties worden gesteund in verband met kwesties die binnen het nationale beleid niet voldoende aandacht krijgen, maar die toch sleutelelementen zijn voor sociale vooruitgang en de bescherming en bevordering van de mensenrechten.
10. Maatschappelijke organisaties zijn actieve spelers op economisch gebied en kunnen bijdragen aan inclusieve en duurzame groei, door ondernemerschap en het scheppen van banen te stimuleren. De EU zal initiatieven en partnerschappen van maatschappelijke organisaties steunen die sociale, interculturele en economische regelingen ontwikkelen als antwoord op behoeften uit de gemeenschap, zoals toegang tot financiële diensten, in het bijzonder voor de meest uitgesloten bevolkingsgroep. Er zal aandacht gaan naar de werkzaamheden van maatschappelijke organisaties ter bevordering van en voor toezicht op zaken zoals de sociale verantwoordelijkheid van bedrijven, ethisch verantwoorde bedrijfsmodellen, fatsoenlijk werk, fair trade, en acties die een eerlijke toegang beogen tot natuurlijke hulpbronnen, gezondheidszorg, onderwijs en voedselzekerheid.

11. Dialoog en steun voor maatschappelijke organisaties in een kwetsbare context, in landen in een crisissituatie of in een post-conflictsituatie, verdienen een bijzondere aanpak, gebaseerd op verbintenissen aangegaan in de nieuwe afspraken voor de inzet in fragiele staten, uiteengezet in het partnerschap van Busan voor doeltreffende ontwikkelingssamenwerking. De Raad erkent dat de maatschappelijke organisaties een essentiële rol te vervullen hebben in de vredes- en veiligheidsagenda, met name wat betreft conflictpreventie en staatsopbouw.
12. Als actoren voor ontwikkeling delen de maatschappelijke organisaties de verantwoordelijkheid om resultaten voor te leggen, meer bepaald aan wie zij vertegenwoordigen. De EU zal maatschappelijke organisaties van partnerlanden steunen bij het vergroten van hun vermogen om transparanter, doeltreffender en verantwoordelijker te worden. De EU stimuleert verdere inspanningen voor het ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven voor zelfregulering, zoals de beginselen van Istanboel voor de doeltreffendheid van de ontwikkelingssteun van de maatschappelijke organisaties.
13. In partnerlanden zullen de EU en de lidstaten per land routekaarten opstellen voor samenwerking met de maatschappelijke organisaties om het effect, de voorspelbaarheid en de zichtbaarheid van de EU-acties te verbeteren, en om consistentie en synergie te verzekeren. Lokale behoeften moeten door lokale actoren worden geïnventariseerd en dus moet bij de ontwikkeling van de routekaarten rekening worden gehouden met de opvattingen van de lokale maatschappelijke organisaties en bestaande coördinatiestructuren. De routekaarten moeten de doelstellingen op de lange termijn vaststellen voor EU-samenwerking met de maatschappelijke organisaties uit partnerlanden en naast operationele steun ook een dialoog omvatten, en passende samenwerkings- en financieringsmodaliteiten vaststellen. In dit opzicht hebben de EU-delegaties een cruciale rol, in nauwe samenwerking met de lidstaten.
14. De EU beseft dat landen steeds meer van elkaar afhankelijk zijn en dat veel zaken die het maatschappelijk middenveld zorgen baren samenwerking over de grenzen heen nodig maken; zij zal samenwerking tussen maatschappelijke organisaties uit partnerlanden en Europese maatschappelijke organisaties ondersteunen zodat er sprake is van beleidsinzet op wereldniveau.

15. De EU blijft een strategische benadering stimuleren om het niveau en de kwaliteit van ontwikkelingsonderwijs en bewustmaking (DEAR) te verhogen, evenals het vermogen van de netwerken van maatschappelijke organisaties op dat punt.
16. Op EU-niveau zal bijzondere aandacht worden besteed aan de dialoog van de maatschappelijke organisaties met de Europese instellingen. Naast de bestaande mechanismen voor overleg over beleid en programma's waardeert de Raad het voorstel van de Commissie om een overlegforum met meerdere belanghebbenden op te richten waardoor de maatschappelijke organisaties en andere relevante actoren voor ontwikkeling van de EU en van partnerlanden een dialoog kunnen aangaan met de EU-instellingen over het EU-ontwikkelingsbeleid, alsook over de bepalingen die in deze conclusies worden voorgesteld.

Volgende stappen

17. De Raad wijst erop dat het ontwikkelingsbeleid van de Unie en dat van de lidstaten elkaar completeren en versterken, en roept de EU en de lidstaten op om uitvoering te geven aan deze conclusies.
18. EU-steun voor maatschappelijke organisaties moet in alle partnerschappen een prominentere plaats krijgen en er moet een meer strategische aanpak met de maatschappelijke organisaties worden doorgetrokken in alle externe instrumenten en programma's en op alle samenwerkingsgebieden. De beginselen in deze conclusies zullen een leidraad zijn bij het uitdenken en gebruiken van instrumenten voor extern optreden in het kader van het meerjarig financieel kader 2014-2020, met inbegrip van de opvolger van het 10e EOF. De EU zal ook via de politieke en beleidsdialoog met de partnerlanden steun verlenen aan de tenuitvoerlegging van deze conclusies.

19. De Raad roept de Europese maatschappelijke organisaties op om samen te werken met organisaties uit partnerlanden, middels langetermijn- en gelijkwaardige partnerschappen gebaseerd op de lokale vraag, waarin aandacht moet zijn voor toezicht op de samenhang van het ontwikkelingsbeleid, bewustmaking en onderricht over ontwikkelingsvraagstukken, monitoring, begeleiding en leren in groepsverband, netwerking, en het uitbouwen van banden tussen het lokale en het wereldwijde niveau.
 20. De Raad verzoekt de Commissie om, in samenwerking met de EDEO, geregeld updates te verzorgen en uiterlijk in 2016 verslag uit te brengen over de vorderingen met de uitvoering van deze conclusies.
-